

2. Екоцид як злочин проти навколишнього природного середовища. Юридичний електронний науковий журнал. 2022. №5. URL: https://lsej.org.ua/5_2022/74.pdf (дата звернення: 01.12.2022)

3. Росія чинить екоцид. веб-сайт. URL: <https://dailylviv.com/news/pryroda/rosiya-chynyt-ekotsyd-u-lvovi-rozprovily-yak-voienni-diyi-poznachayutsya-na-dovkilli-v-ukrayini-105748> (дата звернення: 07.12.2022)

4. Природа та війна: як російська агресія вплинула на довкілля. веб-сайт. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/08/infografika/suspilstvo/pryroda-ta-vijna-yak-rosijska-ahresiya-vplynula-dovkillya> (дата звернення: 03.12.2022)

5. Огляд непрямих втрат від війни в сільському господарстві України. веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/lossesreportissue2ua-2.pdf> (дата звернення: 15.11.2022)

АГРАРНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

А. І. МАРЕНИЧ, канд. екон. наук, доцент

Черкаський державний бізнес-коледж

marenychai@gmail.com

Я. В. ПОБІДЬОННА, здобувач вищої освіти

Черкаський державний бізнес-коледж

robidenka20@gmail.com

На сьогоднішній день важлива стратегічна роль аграрного сектору тому, що він охоплює різні аспекти економічної діяльності у напрямі виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, а також транспортування їх до кінцевих споживачів. За результатами функціонування агропромислового комплексу України впродовж 2021 р. порівняно з іншими секторами економіки його частка склала 10,6% у загальному обсязі [1]. Окрім цього, аграрний сектор є одним з ключових бюджетонаповнюючих та експортоорієнтованих секторів вітчизняної економіки, що викликано його положенням у системі загальних виробничих зв'язків, вагомим експортним потенціалом, суттєвим внеском у створенні, як державної, так і міжнародної продовольчої безпеки.

Виконуючи роль важливої рушійної сили вітчизняної економіки, агропромисловий комплекс України, на жаль, продемонстрував суттєву уразливість від негативного впливу результатів повномасштабного вторгнення російської федерації 24.02.2022 р.. Повна або часткова окупація

областей, їх сільськогосподарських земель, руйнування чітко сформованих впродовж тривалого періоду виробничо-технологічних процесів, налагоджених логістичних ланцюгів, знищення потужного виробничо-ресурсного потенціалу, блокування морських портів послужили вагомим випробуванням для вітчизняних аграріїв.

Проблема стабілізації та наступного покрокового розвитку аграрної сфери вітчизняної економіки є суттєвим аспектом розробки виваженої державної політики, формування дієвих заходів довгострокової та поточної перспективи у напрямку забезпечення активізації аграрного бізнесу, підвищення його конкурентних переваг як в межах держави, так поза ними.

Відповідно до авторських визначень ролі вітчизняного аграрного сектору, можна відмітити, що він є суттєвим системоутворюючим компонентом національної економіки, створює підґрунтя збереження продовольчої безпеки країни; являється соціально-економічним фундаментом розвитку сільських територій; сприяє забезпеченню вдосконаленню технологічно залежних галузей економіки [2].

Як вже було зазначено, до повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, агропромисловий комплекс мав суттєвий внесок у ВВП держави. Відповідно до офіційних даних, поміж секторів економіки максимальні частки належали оптовій та роздрібній торгівлі (13,8%), частка сільського, лісового та рибного господарства становила 10,6%, при цьому, частка переробної промисловості склала 10,3% [1].

Що ж стосується ролі агропромислового комплексу у зовнішньоторговельній діяльності країни, то, наприклад, обіг сільськогосподарської продукції за результатами 2021 року зросли на 24% порівняно з показниками 2020 року та становили більше ніж 35,4 млрд дол США, або ж 25,1% від загального зовнішньоторговельного обігу товарів держави. Що ж стосується 2022 року, то через її негативний вплив має місце скорочення експортної виручки порівняно з 2021 роком (див. рис. 1).

Наведені на рис. 1 дані свідчать про те, що у січні-лютому 2022 року, спостерігається зростання експортних відвантажень порівняно з аналогічним періодом 2021 року, завдяки чому виникла можливість уникнення більш суттєвого розриву в річних обсягах експорту.

При цьому, найбільше скорочення надходження від експортної діяльності мало місце на початку війни, а саме впродовж березня-квітні 2022 року, з послідовним підвищенням до листопада 2022 року у відповідності до

строків розробки альтернативних логістичних маршрутів з початку функціонування «зернового коридору».

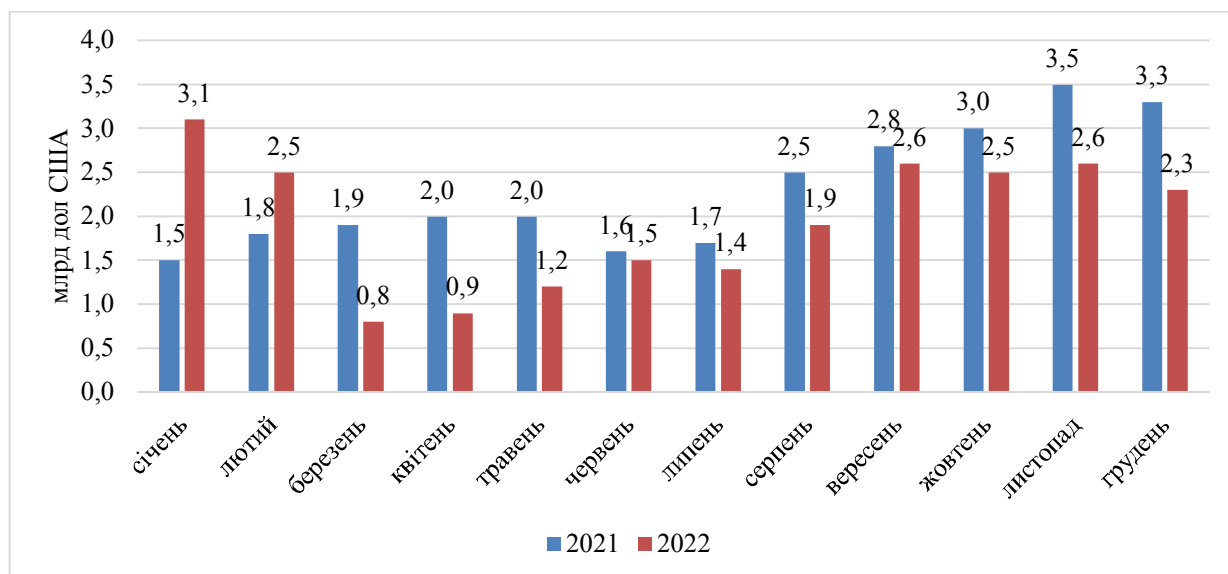

Рис. 1 – Експортна виручка агропромислового комплексу України
Джерело: Складено автором на основі [4]

Як впродовж 2021 року, так і в 2022 році найвагомими структурними елементами експорту агропромислової продукції залишаються кукурудза, олія соняшникова, пшениця, ріпак та насіння соняшнику. Хоча, насіння соняшнику, яке до початку військових дій перероблялося на території нашої держави, з початком війни зазнало суттєвого скорочення переробки у наслідку тимчасового блокування морських портів, що спричинило безпосередній експорт сировини.

Структура експорту зернових культур у розрізі топ-країн, до яких спрямовувалася продукція агропромислового комплексу, наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Зернові культури, які становили максимальний обсяг експорту впродовж 2021 року

Код УКТЗЕД	позиція	Млрд дол	Топ-3 країн-партнерів
1005	Кукурудза	5,89	Китай, Іспанія, Нідерланди
1001	Пшениця	5,07	Єгипет, Індонезія, Туреччина
1003	Ячмінь	1,28	Китай, Туреччина, Саудівська Аравія

Джерело: Складено автором на основі [4]

Ключовими країнами, до яких експортувалася продукція вітчизняного агропромислового комплексу у 2022 році були: Китай, з питомою вагою у

структурі експорту України сільськогосподарської продукції, а також продовольчих товарів - 15,5% у, Індія – 7,1%, Нідерланди – 6,4%, Єгипет – 5,8%, Туреччина – 5,3% [4].

Зазначимо, що продукція АПК впродовж тривалого часу займає суттєву частку в загальній експортній виручці, і не зважаючи на складну ситуацію, все одно не скорочується, що пояснюється тим, що з одного боку має місце значний інтерес міжнародного товариства в українській сільськогосподарській продукції, а з іншого – достатній рівень даної продукції в Україні, який є вищим за внутрішні потреби.

Отже, не дивлячись на доволі складні економічні умови, викликані військовою агресією, аграрний сектор залишається чи не єдиним сегментом вітчизняної економіки, який може бути певною рушійною силою відновлення вітчизняної економіки за умови сприятливої державної політики та фінансової підтримки.

Зважаючи на все вище описане, зазначимо, що перспективними напрямками стабілізації вітчизняного аграрного сектору, зважаючи на сучасні реалії здійснення господарської діяльності можна виокремити наступні стратегічні орієнтири:

- максимізація рівня залучення фінансових заходів, прямого та непрямого впливу, спрямованих на забезпечення стабільного рівня та активізацію розвитку господарюючих суб'єктів малого та середнього бізнесу агропромислового комплексу, а також сімейного фермерства;

- впровадження податкового стимулювання шляхом відновлення спеціального пільгового режиму оподаткування податку на додану вартість для виробників агропродукції рослинного та тваринного походження. В свою чергу, акумульована сума ПДВ має бути спрямованою на розвиток виробництва сільгосппродукції;

- стимулювання розвитку переробки сільгосппродукції за для підвищення створеної доданої вартості, сприяння вдосконаленню переробки сировини в аграрному секторі відповідно до принципів Green Deal;

- стимулювання зростання експортного потенціалу не лише завдяки сировинній базі, а і готовій продукції, яка б мала більш високий рівень доданої вартості.

Отже, вітчизняний аграрний сектор економіки, не дивлячись на існуючі загрози зовнішнього середовища та результати повномасштабної війни російської федерації на території України, продемонстрував власну спроможність реалізовувати головну його роль щодо сприяння забезпечення

продовольчої безпеки не лише населення України, а і світу. Але, зважаючи на складні макроекономічні та політичні умови, першочерговими заходами у напрямі підтримки розвитку та сприяння економічної стабільності агропромислових підприємств у короткостроковій перспективі має стати ефективна державна програма фінансової підтримки та стабілізації.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
2. Костецький Я.І. Новітня парадигма розвитку аграрного сектору України: дис. д-ра екон. наук: 08.00.03. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 473 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/38556>
3. Мамчур В. Тенденції та перспективи розвитку аграрного підприємництва в Україні. Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. Вип. 1 (24). С. 45–53. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mvapvu.pdf>
4. Міністерство аграрної політики і продовольства України: офіційний веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua>
5. Сабій І.М. Вибір моделі аграрного устрою України як основи всебічного сталого сільського розвитку. Економіка АПК. 2021. № 9. С. 82–90. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202109082>

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

В. А. ПАЛАМАРЧУК, аспірантка кафедри управління та смарт-інновацій
Київський національний університет технологій та дизайну
super.v.burkivska@ukr.net

На сьогоднішній день, надмірно споживацьке необдумане природокористування поступово замінюється принципами гармонізації взаємин людини і довкілля та пошуками єдино правильної стратегії стійкого розвитку – однієї з найважливіших, невідкладних і всеосяжних складових соціально-економічного зростання. Проте загрозою для втілення даного процесу виступає низка екологічних проблем, які з кожним днем стають дедалі актуальнішими: виснаження ресурсів, перенапруга і руйнування екосистем, порушення природної рівноваги тощо.

Окрім того, внаслідок бойових дій: пошкодження та руйнування екологічно небезпечних промислових об'єктів, погіршення санітарно-